

FIȘA DISCIPLINEI

Religie și modernizare politică în România în secolul XX

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca
1.2. Facultatea	Facultatea de Istorie și Filosofie
1.3. Departamentul	Studii Internaționale și Istorie Contemporană
1.4. Domeniul de studii	Istorie
1.5. Ciclul de studii	Licență
1.6. Programul de studii / Calificarea	Arheologie
1.7. Forma de învățământ	Zi, cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Curs special 1: Religie și modernizare politică în România sec.XX				Codul disciplinei	HLR1508
2.2. Titularul activităților de curs			Prof. univ. dr. Ioan-Maius BUCUR				
2.3. Titularul activităților de seminar			-----				
2.4. Anul de studiu	3	2.5. Semestrul	1	2.6. Tipul de evaluare	E	2.7. Regimul disciplinei	DS

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	4	din care: 3.2. curs	4	3.3. seminar/ laborator/ proiect	----
3.4. Total ore din planul de învățământ	56	din care: 3.5. curs	56	3.6 seminar/laborator	-----
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)					ore
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					15
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					20
Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					18
Tutoriat (consiliere profesională)					12
Examinări					4
Alte activități					----
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				69	
3.8. Total ore pe semestru				125	
3.9. Numărul de credite				5	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	

6.1. Competențele specifice acumulate¹

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

Competențe profesionale/ esențiale	Definirea și prezentarea corectă a principalelor concepte folosite în studiile istorice, a marilor etape și procese din istoria omenirii, a stadiului actual al istoriografiei și a metodelor fundamentale ale cercetării istorice. Prezentarea orală și scrisă, cu un grad ridicat de claritate, în conformitate cu standardele academice, a unor probleme și contexte de specialitate cu un nivel redus și mediu de complexitate.
Competențe transversale	Îndeplinirea la termen, riguroasă și responsabilă, în condiții de eficiență și eficacitate, a sarcinilor profesionale, cu respectarea principiilor eticii activității științifice, aplicarea riguroasă a regulilor de citare și respingerea plagiatului.

6.2. Rezultatele învățării

Cunoștințe	Studentul cunoaște și utilizează corect noțiunile, conceptele și procesele istorice asociate cu modernizarea politică, secularitatea statului și secularizarea societății dintr-o perspectivă diacronică și comparativă.
Aptitudini	Studentul este capabil să interpreteze și analizeze procesul modernizării societății românești prin prisma dinamicii raporturilor dintre stat și biserică și a relației complexe dintre modernizare politică și edificarea națiunii; Studentul are capacitatea de a argumenta dinamica secularizării prin examinarea influenței sociale, culturale și identitare instituțiilor religioase; Studentul poate identifica și discuta mizele confruntării dintre ideologia și regimul comunist și valorile și instituțiile religioase Studentul poate reliefa rolul complex al religiei în tranziția post-comunistă, din perspectiva evoluțiilor interne și a celor asociate dialogului UE cu instituțiile și comunitățile religioase
Responsabilități și autonomie	Studentul are capacitatea de a lucra independent pentru pregăti analize și evaluări conform sarcinilor trasate la începutul semestrului.

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Studentii să înțeleagă și să utilizeze noțiunile, conceptele și procesele istorice asociate cu modernizarea politică, secularitatea statului și secularizarea societății dintr-o perspectivă diacronică și comparativă.
7.2 Obiectivele specifice	Să interpreteze și analizeze procesul modernizării societății românești prin prisma dinamicii raporturilor dintre stat și biserică și a relației complexe dintre modernizare politică și edificarea națiunii; Să argumenteze dinamica secularizării prin examinarea influenței sociale, culturale și identitare instituțiilor religioase; Să sesizeze mizele confruntării dintre ideologia și regimul comunist și valorile și instituțiile religioase; Să reliefeze rolul complex al religiei în tranziția post-comunistă, din perspectiva evoluțiilor interne și a celor asociate dialogului UE cu instituțiile și comunitățile religioase.

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Curs introductiv: precizarea obiectivelor cursului și descrierea conținutului, prezentarea	Discuții, dezbateri	

bibliografiei, stabilirea modului de lucru, prezentarea criteriilor de evaluare		
Modernitate versus modernități: dezbateri recente în literatura de specialitate	Prelegere, discuții	
Religie, secularizare, secularitate – clarificări conceptuale.	Prelegere, dezbateri	
De la statul confesional la statul liberal (aconfesional) – lungul drum al secularizării statului.	Prelegere, discuții	
Modernizare politică și reasezarea raporturilor dintre Stat și Biserică: de la reformele lui Al. I. Cuza la cele ale lui Spiru Haret.	Prelegere, argumentare	
Nașiune și Biserică la românii din Transilvania (1867-1914).	Prelegere, dezbateri	
Stat și Biserică în România interbelică: avatarurile unei relații complexe.	Prelegere, discuții	
Societate și religie în România interbelică	Prelegere, dezbateri	
Instituționalizarea regimului comunist și impactul asupra politicilor religioase.	Prelegere, dezbateri	
Represiune și cooptare limitată: trăsăturile politicii religioase a regimului comunist în anii 1950.	Prelegere, discuții	
Formarea omului nou între inginerii socio-educative și „secularizare forțată”.	Prelegere, discuții	
Revoluțiile din anul 1989 în ECE: rolul religiei și instituțiilor religioase	Prelegere, discuții	
Religia și bisericile în tranziția post-comunistă din România	Prelegere, discuții	

Bibliografie

Bănică Mirela, Religia în fapt: studii, schițe, momente, 2011.
Peter L. Berger, The Desecularization of the World..., 1999.
Gauchet Marcel, Ieșirea din religie: parcursul laicității, 2006.
Idem, Dezvrăjirea lumii: o istorie politică a religiei, 1995.
Nicoară Simona, O istorie a secularizării. Avatarurile creștinismului și triumfalismul noilor mesianisme, vol. 2, cap. I, IV-VI, Ed. Accent, 2006.
Remond Renee, Religie și societate în Europa. Secularizarea în secolele al XIX-lea și XX, Polirom, 2003, cap. III-IV, VII-XV. BCU: Fond Împrum. 2/REM.
Isar Nicolae, Relațiile stat-biserică în România modernă, 2007.
Brusanowski Paul, Stat și biserică în vechea Românie între 1821-1925, Presa Universitară Clujeană, 2010, cap. 2-3.
Mirela-Luminița Murgescu, Între „bunul creștin” și „bravul român”. Rolul școlii primare în construcția identității naționale românești (1831-1878), 1999.
Keith Hitchins, România, 1866-1947, ediția românească, București, Humanitas, 1996.
I. Mateiu, Dreptul bisericesc de stat în România întregită. Regimul general al cultelor, București, 1926.
V. Goldis, Concordatul, Arad, 1927.
Lapedatu, Alexandru, Noul regim al cultelor în România, București, 1928.
N. Russu-Ardeleanu, Biserica noastră și cultele minoritare, București, 1928.
Mirela Bănică, Biserica Ortodoxă Română: stat și societate în anii '30, 2007.
Ioan-Marius Bucur, Din istoria Bisericii Greco-catolice Române (1918-1953), Ed. Accent, 2003, cap. I, p. 29-94.
George Enache, Ortodoxie și putere politică în România contemporană, Ed. Nemira, 2005, cap. "Religie și societate. Intelectualii și ortodoxia în România interbelică", p. 451-497.
Irina Livezeanu, Cultură și naționalism în România Mare, 1918-1930, Ed. Humanitas, 1998, partea întâi, "Confruntări culturale: unificare, românizare, regionalism, p. 41-224.
Zigu Ornea, Anii Treizeci. Extrema dreaptă românească, Ed. Fundației Culturale Române, 1995, cap. II, "Românism și autohtonism", cap. IV "Extrema dreaptă. Orientări", p. 221-240.
Ioan-Marius Bucur, Din istoria Bisericii Greco-catolice Române (1918-1953), Ed. Accent, 2003, cap. III-IV.
Cristian Vasile, Între Vatican și Kremlin. Biserica Greco-Catolică în timpul regimului comunist, Ed. Curtea Veche, 2003, cap. V, VIII și IX.
Idem, Biserica Ortodoxă Română în primul deceniu comunist, Ed. Curtea Veche, 2005, cap. 1, 4, 7-9.
Ovidiu Bozgan, Cronica unui eșec previzibil. România și Sfântul Scaun în epoca pontificatului lui Paul al VI-lea (1963-1978), Ed. Curtea Veche, 2004, cap. 4-6.

George Enache, Ortodoxie și putere politică în România contemporană, Ed. Nemira, 2005, cap. „Ierarhia ortodoxă și puterea comunistă”.

Gog Sorin, Secular and religious identities in post-socialist Romania, teză de doctorat, 2011.

Vlaicu Patriciu-Dorin, Locul și rolul recunoscut bisericilor în țările UE, 1998.

Stan Lavinia, Lucian Turcescu, Prezentul trecutului recent: lustrație și decomunizare în postcomunism, Ed. Curtea Veche, 2010.

Lavinia Stan, Lucian Turcescu, Religie și politică în România postcomunistă, Ed. Curtea veche, 2010.

Bănică, Mirel, Nevoia de miracol: fenomenul pelerinajelor în România contemporană, 2014.

G. Barberini, „Religious Freedom In The Process Of Democratization Of Central And Eastern European States”, în Silvio Ferrari, W. Cole Durham Jr. (editors), Law And Religion in Post-Communist Europe, Peeters-Leuven-Paris-Dudley, MA, 2003, p. 7-31.

Romanița E. Iordache, „Church and State in Romania”, în S. Ferrari, W. Cole Durham Jr, op. cit., p. 244-245.

Schifirneț, C-tin, „Biserică, stat, națiune”, în Buletin Științific. Seria Științe socio-umane, nr. 2(6), vol. 4, 2001, p. 47-66.

Lucian N. Leuștean, „The political control of orthodoxy in the construction of the Romanian state” în European History Quarterly, vol. 37, no. 1, 2007, p. 61-80.

Idem, „Orthodoxy and Political Myths in Balkan National Identities”, in National Identities, vol. 10, no. 4, 2008, p. 421-432).

Silviu Hariton, „Ortodoxie și naționalism în secolul al XIX-lea românesc: contribuții, potențial și teme de cercetare”, în Analele Universității București, Istorie, 2007.

Hans Knippenberg, „The political geography of religion: historical state-church relations in Europe and recent challenges”, Geojournal (2006), no. 67, pp. 253-265

Ioan-Marius Bucur, Raluca Dima, „The Romanian Orthodox Church in the Process of Romania's EU Accession (1990–2004)”, Transylvanian Review, Vol. XIX, Supplement, No. 3, 2010, pp. 237-254.

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
-----	-----	-----
Bibliografie		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Disciplina a fost elaborată în concordanță cu lucrările din domeniu, publicate în țară și străinătate.

Unele teme din cadrul cursului cuprind aspecte relevante, ce fac obiectul preocupărilor instituțiilor de profil sau al unor conferințe științifice internaționale, inclusiv dezbateri în cadrul revistelor academice de circulație internațională.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Evaluare continuă pe parcursul semestrului	examen	40%
	Elaborarea unei lucrări semestriale conform exigențelor academice		60%
10.5 Seminar/laborator	-----		

10.6 Standard minim de performanță			
Pentru nota 5 (cinci): Reconstituirea unui fapt istoric din tematica generală a disciplinei pe baza analizei critice a unui set de informații provenite din izvoare și din afara izvoarelor istorice.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

								

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "*Nu se aplică*".